

Alle driftsoperatører og statlige mottak

DERES REF

VÅR REF

DATO

J/2665/99

18. oktober 1999

FØRINGER FOR MOTTAKENES PLANARBEID FOR 2000

I tråd med *Instruks for plan og økonomi i statlig mottak* oversendes Utlendingsdirektoratets føringer for mottakenes planarbeid for 2000. Vedlagt følger også planskjemaer som viser hvilke områder UDI krever planlegging og rapportering på. I tillegg vedlegges plankalender for 2000.

Mottakene skal planlegge virksomheten for 2000 i henhold til Driftsreglementets del B, Krav til mottaksarbeidet.

Føringene for planarbeidet bærer preg av at det i løpet av det siste året er opprettet svært mange nye mottak. Føringer fra tidligere år blir i stor grad videreført. Det er av avgjørende betydning at alle mottak når opp på et kvalitativt tilfredsstillende nivå så raskt som mulig.

Erfarne mottak som opplever at føringene for 2000 ikke er utfordrende nok, oppfordres til å igangsette ytterligere utviklingsarbeid innenfor de prioriterte områdene. Slikt utviklingsarbeid kan skje innenfor mottakets driftsrammer, eller det kan søkes økonomisk støtte til særskilte prosjekter.

Følgende deler av virksomheten skal prioriteres i planleggingen for 2000:

Beboermedvirkning

Beboermedvirkning er ment å være et perspektiv på alle forhold ved mottaksdriften og ikke et eget arbeidsområde. Når vi allikevel trekker dette ut og viderefører det som et prioritert område også i 2000, er det fordi mange mottak fortsatt har langt igjen før intensjonene med beboermedvirkning er ivaretatt. Dette har naturligvis sammenheng med at det er svært mange nye mottak i drift, men også med at det tar tid å innføre en ny måte å tenke på i forhold til beboerne.

IFIMs rapport «Mellom håp og lengsel» - om levekårene i statlig mottak - understreker betydningen av aktivitetstilbudet til beboerne i mottak. Aktiviteter er av vesentlig betydning for

beboernes livskvalitet. Men aktiviteter er ikke nødvendigvis beboermedvirkning, selv om aktiviteter som innebærer deltakelse i driften av mottaket er ett aspekt ved beboermedvirkning. Deltakelse i driften er erfaringsmessig det enkleste å ivareta, men det er ikke tilstrekkelig som beboermedvirkning.

I planleggingen for 2000 er det et krav at medbestemmelsesaspektet ved beboermedvirkning gis høy prioritet. Mottakstilværelsen er en vanskelig livssituasjon, men innenfor de rammene som er gitt for statlige mottak skal den normaliseres i så stor grad som mulig. Derfor er det viktig at beboerne gis reell innflytelse på den delen av tilværelsen som de faktisk kan ha innflytelse på. Et minstekrav til beboermedvirkning er at det skal være et samarbeidsråd på mottaket.

Det skal i planleggingen legges spesiell vekt på:

- samarbeidsrådets mandat og funksjon, herunder klargjøring av rammer og fullmakter
- innflytelse på planleggingen av driften og på prioriteringen av ressursbruken
- delegering av ansvar for driftsoppgaver

Lokalsamfunnsarbeid

En av følgene av en eksilsituasjon er tap av sosialt nettverk. Det forventes ikke at de mottaksansatte skal erstatte dette tapet og inngå i sosiale relasjoner med beboerne. Dette kan også komme i konflikt med kravene til profesjonalitet i arbeidet.

Mottakene skal i planleggingen utvikle tiltak som legger til rette for større grad av samarbeid med lag, organisasjoner og enkeltpersoner i lokalsamfunnet for å øke mulighetene for utvikling av sosiale relasjoner mellom beboerne og lokalbefolkningen. Det ene siktemålet med dette er å bedre mulighetene for at beboerne utvikler et sosialt nettverk på det stedet hvor de bor i mottak.

Et annet siktemål med et økt engasjement i forhold til lokalsamfunnet er arbeid mot rasisme og diskriminering, som har vært et prioritert område de to siste årene. Fordi det nå er mange nye mottak, gjentas fjorårets krav her:

- Mottaket skal ha rutiner for håndtering av episoder med overgrep mot beboere i mottak, både når det gjelder varsling til samarbeidspartnere/andre etater og for hvilke tiltak som skal iverksettes på mottaket og i lokalmiljøet
- Mottaket skal drive forebyggende og holdningsskapende arbeid i nærmiljøet - fortrinnsvis i samarbeid med kommunen og ev. frivillige organisasjoner. Det er en forutsetning at beboerne trekkes aktivt med i dette arbeidet.

I tillegg skal det fokuseres på det flerkulturelle mottaket, både som arbeidssted og bosted, med vekt på utvikling av gode relasjoner mellom beboerne og mellom beboerne og ansatte.

Opplæring og kvalitetssikring

Opplæring og kvalitetssikring videreføres som et prioritert område også i 2000. Når det gjelder opplæring, så har driftsoperatør og UDI et delt ansvar. Driftsoperatøren har - i egenskap av arbeidsgiver - ansvar for å tilsette det antall personer som er nødvendig for å løse de oppgaver som skal ivaretas ved mottaket, og personalet skal være kvalifisert for å løse de oppgavene de får ansvar for. Videre skal driftsoperatør sikre at mottakets ledelse og øvrig personale får nødvendig opplæring og faglig veiledning.

UDI har på sin side et ansvar for å gi driftsoperatører og mottaksansatte opplæringstilbud på de felt som ligger innenfor UDIs ansvarsområde.

Kompetanse er et nøkkelord i arbeidet for å oppnå et tilfredsstillende kvalitetsnivå på driften og for å sikre kvaliteten på arbeidet. I forbindelse med planleggingen for 2000, skal personalets samlede kompetanse sammenholdes med de oppgavene mottaket samlet sett skal løse, og det skal lages en plan for kompetanseutvikling. I arbeidet med kompetanseheving bør økt samarbeid med erfarne driftsoperatører og hospitering i andre mottak vurderes som mulige tiltak.

Et stramt arbeidsmarked kan gjøre det vanskelig å få tilsatt personell med den nødvendige kompetanse på de områdene hvor dette er et krav eller et ønske. I slike situasjoner må mottaket, i tillegg til kompetanseutvikling gjennom opplæring, søke å knytte til seg ekstern veiledning på de aktuelle områder.

Stikkord for utarbeidelse av en plan for kompetanseutvikling kan være:

- hva slags kompetanse har vi i dag i mottaket for å utføre de oppgavene vi skal utføre?
- hvilke områder må vi styrke for å imøtekomme krav og prioriteringer?
- hvordan skal vi styrke kompetansen på disse områdene?

I arbeidet med kompetanseutvikling skal det tas spesielt hensyn til at satsingen på beboermedvirkning i mottak innebærer at de ansatte i stor grad skal være veiledere og tilretteleggere.

Barn og ungdom

Arbeid med barn og ungdom videreføres som et prioritert område i 2000. Generelt skal arbeidet med barn og ungdom være innrettet mot å

- støtte opp under foreldrenes evne til å ivareta omsorgen for egne barn
- sikre foreldrenes muligheter for påvirkning av og deltakelse i utformingen av tilbudet til barn, jfr. beboermedvirkning
- vie ungdom særlig oppmerksomhet
- sikre ungdoms muligheter for påvirkning og deltakelse

Det er viktig å bidra til at barn og ungdom gis muligheten til å delta på mange arenaer i det lokalsamfunnet som mottaket er en del av. Her vil et godt samarbeid med både kommunale etater og frivillige lag og organisasjoner være avgjørende, jfr. punktet om lokalsamfunnsarbeid.

Fordi situasjonen på mottakene er forskjellig og fordi mottakenes omgivelser og beliggenhet også er forskjellig, vil behov for tiltak rettet mot barn og ungdom normalt også være forskjellig fra mottak til mottak. Stikkord i arbeidet med å finne riktige tiltak overfor barn kan være:

- hvordan har barna det på vårt mottak?
- på hvilke områder er det behov for innsats?
- hvilke tiltak må iverksettes, av hvem og hvordan?

På denne måten kan man også identifisere hvem som har ansvaret. Gjelder det skolen, kan man legge planer for hvordan man skal påvirke kommunen til å bedre tilbudet. Gjelder det mottaket selv, legger man planer for egne tiltak.

Vi gjør spesielt oppmerksom på at tilrettelegging av aktiviteter for barn i skolealder, kan nødvendiggjøre forskjøvet arbeidstid for de ansatte på mottaket.

Ungdom skal sikres muligheter for påvirkning og deltakelse sikres på følgende måte:

- så sant det er praktisk mulig, skal ungdom ha en egen representant i samarbeidsrådet
- på mottak med en større ungdomsgruppe, skal det legges til rette for en egen organisering for disse for å sikre deres innflytelse på tilbudet, herunder økonomiske prioriteringer

Registrering og intervju

Kartlegging er en viktig del av arbeidet med beboere i mottak, spesielt i forhold til utdanning og arbeidserfaring. Kartleggingen er et utgangspunkt for beboermedvirkning og for den enkeltes planer, i tillegg til at informasjonen er viktig for kommunene når den enkelte skal bosettes og for UDI i statistikksammenheng. Mottaket skal ha interne rutiner for registrering og intervju av den enkelte beboer.

Det skal også sikres at registrerings- og intervjuansvarlige har den nødvendige kompetanse til å utføre dette arbeidet.

Planskjemaene fastsetter *minimumskrav* til planlegging og rapportering. De er dels en konkretisering av de prioriterte områdene, dels krav til planlegging og rapportering på andre områder. Vi gjør oppmerksom på at det i løpet av året kan komme tilleggskrav, både som en følge av en videreutvikling innen enkelte fagområder og som en følge av politikkendringer og justering av prioriteringene.

I tillegg til skjemaene med UDIs krav til planlegging, vedlegges også et antall skjemaer for planlegging av tiltak ut over UDIs krav.

Planskjemaene er laget i formatet Word for Windows 7.0a. De kan fås som filvedlegg mot at det sendes e-post med forespørsel om dette til **rkmaas@udi.no**.

Med hilsen
for Utlendingsdirektoratet

Kari Laupstad
regionleder

Lars Steinar Hansen
rådgiver

Vedlegg

Kopi: UDI/Flyktningkontoret
 UDI/Regionkontorene